

Nr 64.

Av fröken **Hesselgren**, om ökat anslag till tvångsarbetsanstalten i Landskrona.

Då tvångsarbetsanstalterna för några år sedan utbrötos ur fångvården och lades under särskilda styrelser, som i sin tur sortera under socialdepartementet, var det i känsla av, att man här hade med en helt annan grupp av antisociala element att göra än dem som fångvården bör taga hand om.

I särskilt hög grad torde detta gälla de kvinnliga lösdrivarna, vilka till allra största delen utgöras av prostituerade.

Styrelsen för den kvinnliga tvångsarbetsanstalten i Landskrona fick också sig ålagd att söka ordna denna anstalt så, att de till tvångsarbete dömda kvinnorna under sin vistelse därstädes så vitt möjligt skulle få den uppfostran, utbildning och fysiska vård, som skulle kunna hjälpa dem att bliva arbetsdugliga samhällsindivider. En hel del anordningar ha också under de senaste åren i detta syfte vid anstalten vidtagits. Sjukvården kan sägas vara fullt rationellt ordnad, vissa möjligheter till ett stärkande friluftsliv ha kunnat införas genom de möjligheter till trädgårdsarbete, som där finnas, och försök har åtminstone gjorts att ordna det sömnadsarbete, varmed tvångsarbeterskorna sysselsättas, så, att de därav skola kunna få en viss yrkesskicklighet; möjligheter att även utnyttja matlagningen vid anstalten för sådant ändamål ha också beretts dem. Viktigast av alla förändringar torde dock vara, att den närmaste vården om de internerade lagts i händerna på en kvinnlig assistent.

Trots att obestridliga förbättringar gjorts i själva anstaltsvården visar emellertid den stora återfallsprocenten synnerligen ringa resultat. Ur årsredogörelsen för 1922 framgår t. ex., att av de 329 kvinnor, som under året varit intagna på anstalten, ha 251 förut undergått tvångsarbete. 72 av dessa ha förut varit på anstalten mer än en gång, 52 mer än två gånger, 38 mer än tre gånger, 35 mer än fyra, 19 mer än sex och 14 mer än sju gånger. De finnas som varit där 10, 11, 12 gånger, 5 ha varit där 13 gånger, 3 ha varit där 16 gånger. Enstaka individer ha varit 18, 20, 21, 23 gånger på anstalten. Inte mindre än 37 ha hunnit med att under året 2 gånger dömas till tvångsarbete. Inför sådana siffror måste man fråga sig, om ej hela denna anstalts vård med allt det arbete och alla de kostnader den medför, är fullkomligt bortkastad. Styrelsen för anstalten har också mycket starkt känt detta och det har endast varit väntan på förslaget på ny lösdrivarlag, som gjort att den ej kommit med begäran om mycket genomgripande omläggningar. Särskilt gäller detta vården av de yngre

och de till tvångsarbete första gången dömda. Även på ett annat område har behovet av åtgärder känts synnerligen pressande, nämligen angående omvårdnaden om de frigivna.

En i högsta grad bidragande orsak till de ständiga återfallen är nämligen det sätt, varpå livet så att säga möter dessa frigivna, när de komma ut från sin inspärning på anstalten.

Redan vid ankomststationen mötas de av sina gamla kamrater eller av sina s. k. »mammor» eller sina soudenörer, hos vilka de ha sina ägodelar förvarade. Svårigheten att få arbete och husrum tvingar dem vanligen att följa med dessa och omedelbart börja sitt förra levnadssätt. Många, som gå ut från anstalten med goda förutsättningar att börja ett ordnat liv, ha ej kraft och möjlighet att själva kämpa sig genom svårigheterna, och efter en tid äro de åter på anstalten, bitterare och trotsigare än någonsin mot samhället och det orättvisa i deras behandling.

Från anstaltens sida ha många försök gjorts att med hjälp av organisationer och enskilda taga hand om dem, som återvända till städerna, men det har stött på så stora svårigheter, att anstalten mer och mer känt behov av att få denna sak mera rationellt ordnad genom tillsättande av särskilda kuratorer i de större städerna. Att vänta sig att några särskilda tjänster skulle inrättas av stat eller kommun, innan frågan om lösdrivarlagen nått sin lösning, torde emellertid vara uteslutet, och då proposition om lagen ej tycks vara att förvänta detta år, har jag ansett behovet av att något göres på detta område vara så stort, att jag trots de finansiella svårigheterna vågar vända mig till riksdagen med hemställan om, att ett anslag ställes till styrelsens för tvångsarbetsanstalten i Landskrona förfogande, varigenom den finge möjlighet att som sitt ombud använda lämplig och väl kvalificerad kvinna, som skulle ha till uppgift att möta och hjälpa dem, som, när de lämna anstalten, förklarar sig vilja hava hjälp och bistånd för att kunna få arbete och utkomst och sina förhållanden ordnade.

Jag är övertygad om att den anordning av ovan antydda art skulle vara av den allra största betydelse såväl för att åstadkomma bättre resultat av tvångsarbetet som för att vinna erfarenheter för den omläggning av detsamma, som man förväntar av den nya lösdrivarlagen.

Ett sådant ombud skulle även kunna göra ett synnerligen värdefullt förebyggande arbete genom att hjälpa och omhändertaga dem, som inställas till polisförhör eller varning, samt såsom lagförslaget säger: »vara dem behjälplig med anskaffande av arbete, uppehälle och husrum».

Genom tidvis vistande vid och intimt samarbete med tvångsarbetsanstalten och särskilt dess kvinnliga assistent, skulle sådant ombud erhålla den personalkännedom, som är en nödvändig förutsättning för en individuell behandling av dessa kvinnor, utan vilken ett gott resultat icke kan vinnas. Det torde vara lämpligare, att vid dylikt anslags meddelande några särskilda bestämmelser av mera detaljerad karaktär än här ovan angivits icke fästas. Styrelsen för

Landskrona tvångsarbetsanstalt torde nämligen bäst vara i tillfälle att bedöma, huruvida arbetet bör bedrivas på en eller flera orter, av en eller flera personer samt vilka direktiv kunna vara av behovet påkallade.

Då här endast är fråga om att bereda styrelsen för Landskrona tvångsarbetsanstalt möjlighet att, under väntan på de nya bestämmelser, som lösdri-varlagens behandling kan komma att medföra, undanröja en av de säkerligen största orsakerna till att tvångsarbetet även för de mest bildbara ej lämnar något resultat, och då man väl kan antaga, att nämnda lag skall komma att behandlas vid nästa riksdag, har jag med denna motion endast åsyftat att bereda tillgång till en summa, avsedd att användas nästkommande budgetår, och har jag i betraktande av det statsfinansiella läget ej ansett mig böra sätta den till högre belopp än 8.000 kronor. Fixeringen av detta belopp är gjord med hänsyn till att väl kvalificerad kvinnlig arbetskraft skall kunna erhållas och skäligen avlönas samt att dessutom medel skola finnas tillgängliga för resor och övriga omkostnader för verksamheten. I tvångsarbetsanstaltens budget finnes visserligen ett anslag för hjälp åt frigivna, detta år upptaget till 8.000 kronor, men tages detta anslag i anspråk för andra ändamål, såsom de frigivnas utrustning, resor m. m.

Anstaltens omkostnadskonto i årets budget understiger med 15.000 kronor motsvarande konto nästföregående statsverksproposition. Med den här föreslagna ökningen skulle ifrågavarande konto alltså fortfarande understiga det nu utgående anslaget.

På grund av vad ovan anförts får jag härmed hemställa,

att riksdagen, med ändring av Kungl. Maj:ts proposition rörande omkostnadsstaten för tvångsarbetsanstalten i Landskrona, måtte besluta höja det i nämnda stat upptagna förslagsanslaget till övriga kostnader för driften till 96.500 kronor.

Stockholm den 21 januari 1924.

Kerstin Hesselgren.

